

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Papeža že imamo.

Imamo novega papeža, ki se imenuje Pij XI. Novi papež je bil izvoljen 6. t. m. predpoldne pri sedmem glasovanju. Pri tej zadnji volitvi so se združili italijanski in francoski kardinali v osebi milanskega nadškofa Rattija. Iz Rima poročajo, da je do bil Ratti 41 glasov. Nemci so glasovali proti, ameriški kardinali pa so dospeli v Rim — prekasno, po izvolitvi novega papeža in so torej volitev zamudili. Opoldne, 6. t. m. je zasedla papeževa nobelgarda eno stran ograje, rdeči grenadirji italijanske armade pa drugo stran. Na temnem ozadju pa so postavili velik papežev zlati križ. Od vseh kardinalov obdan se je na to prikazal papež na zunanji strani, oblečen v beli talar, z belo čepico široko štolo in rdečo „mozetto.“ Množice zbrane kljub dežju krog Vatikana, so novega papeža burno pozdravljale. Ker se je novi papež množici prijazno nasmehnil, je bil bolj burno veselo pozdravljen. Množice so poklekile in prejele od novega papeža blagoslov. Po podelitvi blagoslova, se je odstranil novi papež s kardinali v notranje prostore Vatikana.

Novi papež kardinal Achille Ratti je rojen 31. marca 1857 v Villetta Desio blizu Fergone v okolici Milana. — Mnogo let je bil bibliotekar v milanski knjižnici in zatem upravnik vatikanske knjižnice. Rajni Benedikt XV. je imenoval novega papeža apostolskim vizitatorjem, leta 1919 je bil imenovan nuncijem v Varšavi, nato pa je postal kardinal. Od leta 1913 je bil Ratti milanski nadškof. Novi papež je bil v visokih časteh pri rajnem Benediktu in tudi pristaš Benediktove pomirjevalne politike. O novem papežu so prepričani, da bo stopal po politično pomirjevalnih stopinjah rajnega Benedikta XV.

V znamenju splošnega miru. Vatikani je izdal po izvolitvi papeža Pija XI. naslednjo uradno izjavo: „Nj. Svetost bo čuval verno in zvesto nedotakljive pravice Cerkve, kar bo potrdil tudi s svojo prisego. Svoj prvi blagoslov je podelil z namenom, naj ne bodo tega blagoslova deležni le na trgu sv. Petra navzoči, ne samo Rimljani in Italijani, ampak vsi narodi in ves svet, v želji za splošni mir, po katerem vsi tako hrepene.“

Cifrana hartija — papir s številkami.

Beograd, 1. februarja.

Ako čitatelji „Straže“ čitate velike številke v budžetih raznih ministrstev in skupni budžet demokratske finančne ministra dr. Kumanudija, vam te številke plešejo pred očmi, kot nekaka zagonetka. Mi, ki tukaj sedimo v raznih odborih in sekcijah za proučevanje posameznih delov budžeta, vidimo pred seboj veliki kaos, zmešnjavo, ki se je usidrala v finance mlade naše države. Novinec-parlamentarac se prijemlje za glavo, ko sliši, kako daleč v propast je zavedla sedanja vlada našo Jugoslavijo! Proračun za leto 1922 bi naj prišel še ta mesec v razpravo plenuma zbornice, a finančni odbor je danes prišel soglasno do prepričanja, da je cel proračun samo en velik falsifikat, v njem nič realnega ampak skoro vse številke — lažnjive. Popolnoma prav se je izrazil zastopnik opozicije, ki je dal budžetu, kakor ga je predložil dr. Kumanudi, naslov: „Cifrana hartija“. Vsi poročevalci sekcij finančnega odbora so utemeljeno izjavili, da se o tem proračunu sploh ne da sklepati, Ministrstvo naj predloži drugega. — Tako prihajamo iz enega kaosa v drugega. V naslednjem hočem našim čitateljem predložiti samo del onih števil, ki smo jih slišali v finančnem odboru.

Pribečevičevi nadzorniki in učitelji.

Referent II. sekcije je izjavil, da so prišli do zaključka, da ima prosvetno ministrstvo nič manj nego 160 šolskih nadzornikov preveč, kateri ne opravljajo prav nikake nadzorniške službe, ampak igrajo vlogo šefov in psarjev. Samo v prosvetnem ministrstvu ima Pribečevič nastavljenih poleg drugih uradnikov še 50 učiteljev s popolno plačo, ki so am samo, da Bogu čas krađajo, a zunaj po selih pa nedostajajo učiteljskih moči. Teh 50 dragoplačanih učiteljskih moči se naj krajkomalo odpusti ali pa nastavi na deželi. Pribečevič ima 20 milijonov dinarjev samo v ministrstvu prosvete za podelitev raznih štipendij. Kdo jih deli, in kako se delijo, „nema kontrole“. In tako ide ta pesem dalje in dalje. Gledališča stanejo državo 19 milijonov dinarjev. Pri državnih tiskarnah ima država velike izgube. N. pr. beograjska državna tiskarna izkazuje v letu 1921 7 milijonov dinarjev izgube, cetinška 2 milijona itd. Značilno je, da ima Pribečevičev budžet izkazanih 8000 učiteljev v Srbiji in Crni gori, a faktično jih je 19.000.

Profesorjev izkazuje za Srbijo in Crno goro 430, a dejanski jih je 542.

Število vojaštva se mora zmanjšati.

V proračunu ima vojni minister 134.000 vojakov, a ko so mu možje finančnega odbora pravili, da so mora število vojaštva na vsak način znižati vsaj na 100.000 mož., je odgovoril da itak nema više kot 100.000 „moma“ ka“. Referent je v imenu III. sekcije poročal, da je v Beogradu nebroj višjih oficirjev, ki opravljajo na dan po 1—2 ure službe podčastnikov. 15 milijonov dinarjev zahteva vojni minister samo za premetivne oficirjev. — Sam demokrat Milan Pribečevič je ostro kritikoval sedanji ustroj armade. Mi ne potrebujemo luksuziozne vojske mi potrebujemo malo, a dobro urejeno armado. Celo iz vladnih vrst so padale ostre in pikre besede, kako proti zakonu se postopa z vojaštvom. Taki glasovi prihajajo celo iz srbskih krajev, kjer so oduševljeni za armado.

Napravite enkrat red!

V Jutru 21. januarja 1922 so državljani SHS, ki prebivajo slučajno bolj blizu poštne urade, zvedeli novico, da poštne uradi ne sprejemajo več 20 kronskih bankovcev. Kmalu se je razširila vest, da tudi davčni uradi ne. Ljudstvo je v krepkih, ne vedno lepih besedah obsojalo to posetje državnih oblasti. Drugi dan v nedeljo, so ljudje kar drli kupovati potrebne in nepotrebne reči ter hoteli plačevati z 20 kronskimi bankovci. Nekateri trgovci, ki so si med vojno in potem napolnili blagajne, 20 kronskih bankovcev niso hoteli sprejemati. — Tem boljše kupčije so delali tisti, ki so te bankovce še sprejemali. V ponedeljek se je že vedelo, da davkarje te bankovce še sprejemajo. Dognalo se je tudi, da je celo zmešnjavo povzročila poštna uprava, katera bi pa boljše storila, ko bi se brigala za svoje stvar, ne pa za druge. Poštna uprava naj rajše poskrbi, za to, da bodo poštni uradi — višji in nižji — dobro poslovali, bankovce dovoljevati ali prepovedovati v prometu naj prepusti le po finančnemu ministru. Zraven tega so pa davkoplačevalci kraljevine SHS v teh dneh doživeli tudi drugo zani-

Naša diplomacija!

Referent Sumenkovič govori o jugoslovanski diplomaciji in izjavlja, da nas stane letno „sto in sto milijona dinara“, a je malo vredna. Noben od naših diplomatov ni na svojem mestu. Od tod tudi polom za polomom v naši zunanji politiki. Kako se izmetuje, dokaz: poslanik v Budimpešti je ob enem tudi poslanik za Holandijo in viece za obe mesti plačo in velikanske milijonske doklade.

Nered pri upravi državnih železnic.

Grozen nered vlada pri upravi državnih železnic. Sam minister izjavlja, da bodo v treh mesecih sploh državne železnice zastale. Tri četrtine železničnih pragov je gnilih. Sledile bodo nesreče za nesrečo. Pri železnicah ni nobene kontrole. Nobenih seznamov glede uradništva in delavstva. Sekcija finančnega odbora je zahtevala, od beograjske železniške direkcije podatke, a direkcija jih „nema“. Dobila je odgovor: „Cemu jih tražiti“. A ko jih sekcija zopet zahteva, jih zopet „nema“. Minister saobračaja niti približno ne ve, koliko znašajo dohodki in izdatki. Bolgarija je leta 1921 poslala 10.000 vagonov premoaga kot vojno odškodnino. A teh vagonov ni nikjer zabeleženih med dohodki. Na stotisoče železniških pragov gre v tužino, a naši železniški tir propadajo drug za drugim.

Nered pri min. pošte.

Kakor pri direkcijah in ministrstvu saobračaja, tako je velik nered tudi pri pošti, telegrafu in telefonu. Tudi tukaj ni dobili nobenih točnih podatkov. Pošta je v Jugoslaviji ena najslabših v Evropi.

Splošno so podatki vseh ministrstev popolnoma netočni. Tako na primer izkazujejo nekatera ministrstva svote v proračunu, v kronah, a pravzaprav veljajo le v dinarjih. Torej ogromna diferenca. Se le sedaj so prišli na to zmoto (!?!). V finančnem odseku so padale od vseh strani silno ostre, vlado in upravo obsojajoče besede. Sam demokrat Milan Pribečevič je opeiovano povdarjal, da je ves budžet „lažen“, ni realen. Budžet se mora vrniti ministrstvu in izdelati nov, ki bo odgovarjal dejanskim razmeram.

mivost. Če si prinesel denar na pošto in ponudil tudi 20 kronske bankovce, so bili vljudno ali pa tudi nevljudno odrinjeni češ: 5 dinarski se ne sprejemajo, nesite jih na davkarijo. Davkarje pa ni v vsakem poštnem okolišju. Če si pa vendar hotel osrečiti davčni urad z 20 kronskimi bankovci in iz ljubezni do finančnega ministra dodati še tudi nekaj 400 kronskih povrh, si sprejel popisano položnico z naročilom: pojdite in plačate na pošto! To je že pravi „ringšpil“. Če si potrpežljiv državljan, si šel nazaj na pošto, kjer si se pa iznebil samo 400 kronskih bankovcev, 20 kronske si moral nesti nazaj domu; če si pa nepotrpežljiv, si šel v gostilno, zapil 20 kronke in še nekaj drugih povrh. Morebiti se boš pritožil na finančno delegacijo v Ljubljano. Cez dolgo časa boš morda dobil odgovor, da so državne blagajne „prejkoslej“ ali „slejkoprej“ obvezane sprejemati tvoje bankovce. Plačal boš kolekove, da boš grdo gledal in takrat tudi najbrž nobenega 20 kronskega bankovca ne boš več imel. Zato pa pravimo, malo več reda, gospodje v Beogradu, in nezadovoljnosti bo veliko manj!

Razprava vidovdanskega atentata.

Nadaljevanje se ne razlikuje od prejšnjega. Obtoženi izjavljajo pred sodnijo, da so bili vsi podpisani na raznih za pisnikih pri policiji od njih — izsiljen. Zato navajajo pa tudi dokaze ter

pride. Mnogo jih je, ki že v razpravni dvorani kažejo sledove batinanja, razbite čelusti, pege in brazgotine od udarcev itd., drugi pa zahtevajo, da jih zdravnik preišče. Poročila o raz-

nih batinaških metodah se natančno strinjajo in krijejo, pa tudi glede glavnih krivcev tega divjaštva so vsi soglasni. Prvi je potporučnik Vukman Djurovič, njegova desna roka pa kaplar Milijin Pavlovič z nekim Dušanom, ki je znan pod imenom kockar. To je ime za vse, kar mi pojmujejo — pod besedami: prešestnik, pijanec, divjak, razgrajač. Kockar Dušan je bivši kaznjeneec, robijaš, najbrž bo kak večkratni morilec in njegova kazen najbrž ni prestana, — a v policijskih zaporih opravlja ta človek službo jetničarja in vse posle po volji potporučnika Vukmana. — O teh treh razkrija vsako zaslišanje strašne zločine, in po vseh listih se o tem piše, nikjer pa še nismo našli vesti, da bi bilo uvedeno proti njim kako postopanje. — Oblasti so dolžne, da to store in o tem tudi javnost obvestijo. „Epoha“, beograjski dnevnik, piše uvodnik pod naslovom „Policijski pekeli“ in če je ta pekeli mučil doslej toliko žrtev, je pač skrajni čas, da oblast javnost prepriča o njegovem koncu in pa o tem, da njegovi satani Vukman in kockarji niso vsemogočni.

Nekaj črtic iz zaslišanj samih:

Poslanec in profesor Miloš Trebinjac govori o delu stranke, kot njegovi predniki. Degalnih organizacij ni bilo, naravno pa je, da so se strokovne skupine tudi po „obznani“ sestajale, na skrivaj seveda, da imajo pred policijo, to pa ni politično, temveč čisto strokovno delovanje. Eno takih strokovnih sej je policija označila kot atentatorsko in sedaj o vsakem in tudi o njemu, trdi, da je bil tam navzoč ter da je pomagal pripravljati atentat in prevrat. Kdor noče potrditi, dobi batine. Trebinjac pravi, da njegova sicer niso topli, če tudi je preiskovalni sodnik pri zaslišanju namigoval na stare čase, ko so zlasti intelektualec grabili za lase ter jih z glavo botali ob zid, mučilo se ga je pa duševno. Ko je protestiral proti vmešavanju v zapisnik in pa proti temu, da se ne vidita z njim Možeš in Caki. mu je sodnik grozil, da da zapreti tudi njegovo ženo, češ, da je Ruskinja, sodeč po — pristrizjenih laseh. — Trebinjac se je ustrašil, zatrdel je da žena o komunizmu ničesar ne ve da ni Ruskinja, temveč Francozinja, in da mu mlada žena ne pade v ta strašni pekeli, je posihmal molčal, češ pišite, kar hočete. Trebinjac je bled star 34 let, med vojno je bil srbski artilerijski oficir, v zaporu je shušal zelo in onemogel.

Za njim je zaslišano več delavcev, med njimi tudi neka žena. Vsi so bili batinani, ženo so pa prisilili, da je spila liter žganja — in tako je vsak podpisal, kar so hoteli.

Ko jim sodnik pravi, da so to in ono podpisali, danes pa tako govori, pravijo eden za drugim: „Batina je podpisovala.“ — Eden navaja tudi zanimivo konfrontacijo z drugim obdolžencem, ki je pod batino seveda podpisal, da sta bila skupaj na atentatorski seji; privlekli so vsakega iz svoje luknje tako, da sta s hrbitišči trčila skupaj in eden je moral na vprašanje, če je ta tisti, odgovoriti: Jeste.

Kot posebno mučilno sredstvo se v glavnjači uporablja tudi dimnik. — Pretepenega človeka potisnejo vanj, da komaj diha in da mu saje okadijo krvave maroge. Eden pripoveduje, kako je nekoč neki višji oficir, ki je prišel službeno v zapore, to videl ter se tako razburil, da je celo sabljo potegnil proti potporučniku Vukmanu, pri tem pa vpil, da mora biti konec teh skandalov — Jetniki so se nadali in nadali — ostalo je pa, kakor je bilo.

Nastopile so tudi priče, ljudje, ki so se v zmešnjavi po atentatu ali pa drugače seznanili z glavnjačo. Njih poročila so strašna obtoževanja. Vukmanu enak je tudi upravitelj zaporov, Mita Lazarevič, znan pod priimkom: „bitek“, ker je že več ljudi zbil in ste pel, kakor kak bitek. Pri mučenju mu pomaga pisar Kečić, ki je bil za ča-

sa okupacije — avstrijski žandar pri guvernerstvu v Beogradu.

Obtoženci druge skupine so tudi že zaslišani. Najprej poslanci: Mirič, Marjanovič, Stefanovič, Colovič, Mičojkovič in Salaj, potem več delavcev, med njimi neki starec, Palinkaš po imenu, ki se jedva drži na nogah, bil je pa tudi tepen.

Jedro vsega, kar so inteligenti izjavili prej in sedaj, bo približno tole: Mi hočemo preiti iz stanja eksploatacije, ko je človek nad človekom, da ga izkorišča, v stanje enakosti. To hočemo doseči z večino naroda, od večine pa ne more izhajati teror, temveč samo od manjšine.

Neznosno stanje v zaporih se na kratko, a zelo živo opisuje. Tudi neki zdravnik ni bil boljši od znanih tringov, jetnikov ni niti pogledal, najverjetneje siromake je odvrčal, češ, zakaj ste pa to naredili, da ste sem prišli.

— Policijski pisarji so tudi inteligentom hoteli podtakniti v zapisnikih napačne izjave. Salaju, ki je Hrvat, so pisali nalašč v cirilici, da ne bi znal brati, poslanec Marjanovič je narekoval svojo izjavo, pisar je pa vse kaj drugega pisal, zato mu je dejal: "Če hočete pisati po svoje, pa pišite!" — Starec Palinkaš pravi, da je izgovoril vsega največ 20 besed, pisali so pa cele strani, on je seveda podpisal, — kaj pa si hoče.

Nastopajo še priče, ki trdijo, da so tuintam videli na 26. junija večino poslancev, — samo v Novem Sadu ne, kakor trdi obtožnica.

Na vse obtožbe mučenja jetnikov je izdala „uprava grada“ policija Beograda neko javno obvestilo, da to ni vse res, katero so pa samo nekateri listi priobčili, skoraj vsi pa odločno zahtevajo, da se objavijo izvidi zdravnikov, ki so od mnogih zahtevani, in da se v policiji začne temeljito čiščenje. — Bomo videli dober znak je pa to, da javnost brez razlike strank o tem odkrito govori in tudi zahteva, da se javno in odkrito pred vsemi o tem razpravlja; vsa poročila o tem so — pred cenzuro varna. Upajmo, ker je samo upanje pri vsem tem še tolažljivo, da je to napredek, ki nas bo varoval kulturne sramote v naprej, obžalujemo pa vse dosedanje, tudi nepoznane žrtve. S padcem Pribičevića in pa z besedami g. ministra pravde je vezano to upanje, bilo bi slabo, če pride razočaranje . . .

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Naš parlament je na oddihu, pač pa delajo njegovi ostanki — razni odbori in odseki.

Sestali so se že nekateri pododbori, ki bodo vršili nekako kontrolo nad ministri. Prvi je odbor za ministersko odgovornost, zateremu predseduje Ljuba Jovanovič, podpredsednik je Divac, tajnik Milkovič. Odboru za izrabo vodnih sil načeluje Etbin Kristan, podpredsednik je Agatonovič, tajnik dr. Hrasnica. — Pododboru za zakon o šumah predseduje Jovan Jovanovič, podpredsednik je Gonovič, tajnik Trandilovič.

Zakonodajni odbor je izvolil pododbor 11 članov, ki bo izdelal poročilo o razdelitvi države na oblasti. V tem pododboru so znani poslanci: Dronik, Vilder, Kristan in naš Dulibič.

Finančni odbor bo znižal število generalnih direktorjev v finančnem ministriju, ki so narasle samo pri nas na 14.

Trgovinska pogodbanja se začnejo te dni v Beogradu med nami in Avstrijo. Avstrijski delegati so že odpotovali v Beograd.

AVSTRIJA.

Avstriji je dovolila Cehoslovaška posojilo v znesku 500 milijonov čeških kron na 20 let. Kot predujem dobi Avstrija 100 mil.

CEHOSLOVASKA.

V rudarsko stavko je posegla posredovalna vlada, ki predlaga, da se vzpostavi posebno razsodišče. To razsodišče bo proučevalo, kako se naj povišajo rudarjem plače v primeri z dragino. Upajo, da bo rudarska stavka kmalu v Gospodu zasnila.

NEMCIJA.

Stavka železničarjev, ki je bila prvotno omejena samo na

severne province, se širi tudi proti jugu in je zastal promet na Badenskem. Radi stavke trpi največ Berlin, kateremu grozijo razne katastrofe. Berlin je brez vode, plina, elektrike in tudi aprovizacija je že v opasnosti.

PORTUGALSKA.

Zmed v tej državi noče biti ne konca ne kraja. Med republikanci in monarhisti so srditi politični boji na omevnem redu. Često se vrše tudi ljubi polični boji. Pred tedni je bilo sestavljeno novo ministristvo Cunha-Lesle. Sedaj se pa poroča iz Lizbone, da je to ministristvo dalo ostavko. Novo ministristvo bo sestavil general Comes de Costa, ki je pristaš skrajne konservativne struje. Tudi temu kabinetu prerokujejo kratko dobo življenja.

Iz vladnega gospodarstva

Uradništvo se reducira. V ministristvu za finance se vsi šefi temu protivijo. Za to imajo na vse zadnje tudi tehnične razloge, na noben način se namreč ne da dognati, koliko uradnikov spada sploh v področje tega ministristva. Tu je cela kopica spisov službenega dela in službene opredelitve pa sploh nikdo ne vodi. Mnogo jih je ki so tu ali tam odeljeni radi plače, kje delajo pa službo, se ne da, ali pa noče dognati. — V ministristvu za agrarno reformo so odpustili sicer 50 uradnikov, za to pa je minister povišal račun osebnih izdatkov za 1.280.000 dinarjev. V kolikor so doslej šteli, so našli v promemnem ministristvu — 184 inšpektorjev, uradnikov drugih činov še niso prešteli, pa jih najbrž niti šteli ne bodo. Red je pa tak v tem ministristvu da ni nikjer uračunjenjo, ali vsaj za beleženo, 10.000 vagonov premoga, ki so pršli iz Bolgarske. — Iz ministristva pošte in telegrafa bi bilo treba za beležiti še to zanimivost, da je bilo v predvojni Srbiji 1470 uslužbencev, danes jih je pa na istem teritoriju 3740.

Dreimo nekoliko navzdol. Za koliko je nazadovala produkcija v Vojvodini od prevrata do danes, kažejo najboljše števila v produkciji sladkorja in pšenice v teh krajih. Vojvodina in Srem izvozita danes 60.000 vagonov manj hrane kot nekdanj. Iz same Bačke se je izvozilo leta 1918 od avgusta do oktobra 18.000 vagonov pšenice. Minulo leto pa je izvozila Bačka samo 3000 vagonov, kar je pred vojno produciralo samo posestvo grofa Kopača. Šest sladkornih tovarn je proizvajalo poprej 12.000 vagonov sladkorja, a danes samo 2000. Ako bi bila ostala produkcija sladkorja stalna, bi bila s sladkorjem preskrbljena cela naša država. Naša država uvozi 10.000 vagonov sladkorja, kar znaša vrednost 1 milijarde kron.

Ohridsko jezerski ribolov se je menda na eni zadnjih sej zakonodajnega odbora končno javno rešil. — Neopravičeno izdana koncesija bankirskemu društvu „Ohrid“ se je razveljavila in tako bi moral biti konec strahlega škandala, da par bank kratkotalo pobaše in izrabli, kar je bilo edina prehrana in zaslužek 7000 glav revnega prebivalstva. Vsi člani odbora so zahtevali, da se zopet uvede svoboden ribolov, samo radikali so se protivili, ter zaslopal bankrsko prošnje.

Beleške.

Le tujke, to je nobel! V 13. številu „Straže“, stran 4, pišete: „Mariborska glavna pošta razglašča: Direkcija pošte in brzojava v Ljubljani je odredila — Ali mariborska glavna pošta ne ve, da v Ljubljani ni urada, ki bi nosil ime „direkcija pošte in brzojava“? Podrejeni urad gotovo dobiva od višjega tuintam kak dopis in na takih dopisih je navadno tudi ime urada, ki dopis odpošila. Naj mariborska glavna pošta pogleda v odlok z dne 18. jan. 1922, št. 2761 IIa 22, ki ga je dobila iz Ljubljane od poštne uprave. Na tistem odloku bo na brž kot odpošilatelj: Poštno in brzojavno ravnateljstvo za slovensko ozemlje v Ljubljani. Če se ni v zadnjem času na tistem kaj sremenilo! Res je, da se najvišji uradnik pri tem ravnateljstvu ne imenuje ravnatelj, kakor bi to vsak pameten človek pričakoval, ampak ima naslov: direktor pošte in brzojava za Slovenijo. Seveda, to je pač bolj nobel! Radi tega smo tudi razumi-

meli lani na veleselju v Ljubljani jezo Slovenca iz Gorice, ki je iskal poštne ravnatelja, pa mu je hudomušni prijatelj pojasnil: Nimamo poštne ravnatelja, ampak direktorja pošte in brzojava za Slovenijo! Ma, to je vseeno, se je zasmejal Goričan, torej mi pokaži, kje je poštna direkcija, da najdem vašega direktorja pošte in brzojava za Slovenijo! Prijatelj, nimamo poštne direkcije, ampak poštno in brzojavno ravnateljstvo, je odvrnil g. Ljubljčan. Za vruga, ali morajo res največji tepeji živeti v Jugoslaviji, je zavpil Goričan in se jezno odpeljal — proti Gorici!

Naprednjaki, nekdanj srbska stranka, so se, kakor že poročamo, odcepili od demokratov ter se zopet osamosvojili kot stranka okrog svojega beogr. glasila „Videlo“, ki izhaja od 1. t. m. dnevno. Pod naslovom „Kaj hočemo“, piše ta list takole: „Kakor se je vladalo 15 let v predvojni Srbiji, tako vlada danes v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev politični sistem, katerega so ustvarili naši radikali ter se ga nazvali tudi njih mlajši bratje samostaleci ki so z odpadki drugih srbskih strank sestavili demokratsko — stranko. Ta sistem je samo v besedah in na papirju svobodoumen, napreden in demokratičen, v resnici pa reakcionaren, nazadnjaški in mračnjaški, državljansko svobodo daje samo pristašem vladajočih strank. Opozicionalci so izpostavljeni vsem neprilicam, celo življenje jim je v vprašanju, če se zavzemajo za pravice, ki bi jim morale biti po zakonu zagotovljene. Zakon ni najvišja volja v Srbiji in nad državljani, država je pa v službi partije in partizanstva. Pri nas ni zagotovljena najosnovnejša državljanska pravica — pravica do osebne in lastninske varnosti. Posledica tega je nered in nezadovoljnost v vseh krajih in s tem v zvezi naš slabi finančni in mednarodni položaj. Ne radikali, ne demokrati niso izraz solidnosti in predstavniki večine srbskega naroda. Oni so dobivali formalno večino vedno kadar so bili na oblasti ali vsaj blizu nje, nikdar pa ne iz opozicije. Radikali od l. 1883 niso ne enkrat prišli iz opozicije po narodnem zaupanju, temveč vedno po migljajih od zgoraj ali pa po nasilnih prevarah. Ze sam način, kako so prišli na vlado in sredstva, s katerimi so se na njej držali, jasno kažejo, da niso predstavniki svobodoumja, demokratizma in parlamentarnosti, kakor se hvalijo. Kakorkoli je bil ta politični sistem lažljiv, nesoliden in škodljiv v splošnem, predvojni Srbiji je ni mogel toliko škodovati, kot škoduje današnji državi. Živeti pod njim se pravi trpeti zlo, ki ogroža našo državno zaednico. Naš pokret ima ta cilj, da prepreči to nevarnost. Prepreči se pa, če se vsi solidni Srbi, Hrvati in Slovenci strnejo, da pobijejo današnje partizanstvo, samovoljo ter korupcijo, da dvignejo avtoriteto države nad strankami in zakon nad vsemi. Samo tedaj bomo imeli v državi zakonitost, mir in napredek, na zunaj pa ugled in spoštovanje.“ — Jako dobro, samo policajdemokratom bi lahko še to in ono posvetil!

Jugoslavija in inozemstvo. V dunajskem listu „Die Börse“ je dal neko zjavo minister na razpoloženju Veliz. Jankovič o gos. odarskih razmerah v naši državi. Povedal ni nič kaj posebnega, pokazal je pa prav malo takta, ker kritizira avstrijsko finančno politiko. Dunajčani mu prav lahko in opravičeno rečejo: „Pometaj pred svojim pragom!“ — Bogzna, zakaj se beograjski prvaki ne dajo vsaj malo olitati in opiliti in zakaj govorijo toliko nepotrebnege!

Kako se lahko čaka na naših železnicah! Vlak, ki bi moral priti ob 4. uri popoldne iz Zagreba v Beograd, je rabil zadnje kar štiri ure iz Zemuna v — Beograd. Na zemunski postaji se je ustavil ter začel čakati, na poprej eno dobro uro, da pride dvorski vlak, ki je bil na potu iz Bukarešte, potem zo et eno uro, da se dvorski vlak umakne iz beograjske postaje, a nato zo et dobro uro, da pride neki drugi vlak iz Beograda, potem pol ure na uradniški lokalni vlak, ki vozi uradnike zvečer iz Beograda v Zemun in končno še pol ure, da oddrži mimo brzovlak v Beograd. — Počniki so ves ta čas zmrzovali v temnih vagonih in ob vsakem žvižgu klicali: „Zdaj gremo“ — potem pa z vedno večim obupom: „Nič ni, nič ni!“ — ker naši že-

lezniški upravi ne bo nikdar prišlo na pamet, da bi za to pot vlak potreboval samo ¼ ure.

Kje smo pa mi! Londonski „Times“ prinaša s koncem januarja razgled gos. odarskih razmer po vseh državah z izgledom na leto 1922. Vse mogoče države so zastopane, iz sedanjega razvoja se sklepa na tekoče leto, celo Siam in Birma ne manjkata, samo o naši državi ni niti besede. Angleži nima o njej pravih podatkov in zato ne moreo pisati. — Kaj delajo vendar naša poslaništva in naše raznovrstne agencije in odposlanstva! Vedno hodijo med svet, poročarji se kar puljo za take „misije“ in posle, kulturni svet pa od njih ničesar ne zve, da bi se dalo obravnavati, k večjemu kak škandalček tega ali onega člana teh komisij mora večkrat v svojih listih beležiti.

Dnevne novice.

Duh. vest. C. g. Franjo Vajda, minorit iz ptujskega samostana, je sprejet v našo škofijo in nastavljen kot kaplan pri Sv. Križu pri Slatinju.

Naslednik umrlega postanca fra. Tidaka: Buntiča bo profesor Jurij Puljč, tretji iz kandidatne liste Hrvatske pučke stranke v mostarskem okrožju.

O dr. Kukovčevem sijajnem shodu nam poročajo iz Središča s sedeče: Pri nas se je vršil na Sveščico demokratski shod, na katerem je govoril bivši minister dr. Kukovec. Govornik ni povedal nič o svojem ministrovanju v Beogradu, ampak govoril je o razmerju strank v Sloveniji. Potrdil je, da so dali demokrati samostojnim denar, ker baje ni politike brez denarja. Nadalje je rekel, da njegova politika propada radi nesloge v „naprednih“ vrstah. Po govoru se je razvila živahna, mestoma zelo burna v Središču neobičajna debata, v kateri so zlasti naši pristaši zahtevali pojasnila v raznih vprašanjih. Kako neugodno razpoloženje med zborovalci je povzročil dr. Kukovec s svojimi izjavami za demokratsko stranko je bilo razvidno iz tega, da niti četrtina zborovalcev ni glasovala za predlagane resolucije in zaupnico dr. Kukovcu. Ta shod je bil najboljša agitacija za našo stranko.

Kako se razumejo bratci med seboj? Dr. Kukovec je izustil na JDS shodu v Središču, sedeče besede, katere je tudi prinašala „Nova Doba“: „Poslanec Dobniku sploh manjka kaka podjetnost, a poslanec Urek k večjemu podjeten v kaki javni osornosti in v tem, da javno tajni, da so žrtovovali naprednjaki stotisoče za kmečko organizacijo. . . .“ Nadalje je imenoval g. dr. Kukovec Drotenika in Ureka kot korumpiranca. Dr. Kukovčevi izreki glede obsodbe samostojnih kolovodij so nam porok, da so res dobivali slabostojni pod roko stotisoče iz JDS fondov. Toraj je imela „Naša vas“ prav, ko je porinla pod nos samostojnim apostolom dr. Zerjavove darove. Ako bi bila Urek in Drotenik moža poštenjaka, bi ju Kukovec gotovo ne žigosal na javnem shodu in v svojem lajžurnalu kot korumpiranca. Samostojni imajo sedaj zopet priliko, da tožijo dr. Kukoveca, ki jim je očitno podkupljivost in korupcijo. K sodnji, Gubeč!

Sijajna polomija slabostojnih pri Sv. Jurju ob Pesnici. V nedeljo, dne 6. t. m. popoldan ob 4. uri se je imel vršiti pri Sv. Jurju ob Pesnici shod Samostojne kmetijske stranke. Govorniki je hotel mariborski okrožni tajnik Brus. Zborovali so pri mesarju Alojziju Bračko. Shoda so se udeležili pristaši vseh strank, največ pa je bilo prislušcev naše Ljudske stranke. Se predno se je zborovanje prav pričelo, je nastal velikanski vihar. Obe gostilniški sobi sta bili nabito polni. — Zborovalci so tako kričali, proti samostojnežem, da se je tajnik Brus s svojim listkom tresel kakor šiba na vodi. Padali so vzkliki: „Do i z izdajcami! On nima pravice govoriti! Pucelej in Mermolja naj prideta in dajeta odgovor za to počitko!“ Razjarjeni zborovalci so jima objubljali — batine. Tako daleč je privedla demagogija samostojne prvake. Pri Sv. Petru „občni zbor“ poterih pristašev SKS, pri Sv. Jurju ob Pesnici pa popolni polom in razbito zborovanje — to so uspehi naprednega gibanja.

Kateremu je je g. minister Lojze Kuvkovec posvetil posebno pozornost. — Demagoštvo podeželskih liberalcev se bridko maščuje!

Demokrati se kaj radi hvalisajo z uspehi doseženimi v Beogradu. Bogme, ne bo več čudno, če bo „Jutro“ prihodnji teden priobčilo zahvalo — „Kaiserja Karla za 2.000.000 frankov“ koje so mu demokrati izposlovali pri vladi kot letno apanažo. Govoričijo pa še zmiraj, da ima on med klerikalci največ pristašev. Evo ga, sedaj vidimo, kdo ga zamore pozabiti, ti ki mero jemljejo po svoji nogi, ga bodo podpirali še z denarjem, da bo v Madeiri mogel večkrat piti na njihovo dolgo zdravje. Če bodo še razven naše demokratske države prispevali tudi kaj sosedje, si bode Karl privoščil lahko večkrat kak sodček letošnje kapljice. Kakor pa je dognano po strokovnjakih, vsebuje letošnje vino mnogo % bojevitoga duha, kar bi znalo zopet Karla dovesti do kakih neumnosti. — Zato priporočamo demokratom prav resno, naj že iz zgoraj navedenega razloga še enkrat podvzamejo korake pri vladi za zmanjšanje apanaže na mesečnih 60 K in sicer se mu naj to izplača redno vsaki mesec. Za podlago naj se vzame začasna uredba o invalidih, Uradni list št. 47 od 5. maja m. l. Istotako naj dobiva dodatke k pokojnini za družinske člane, če je bil pri zadnji nadpregledni komisiji spoznan za invalida. Samo šment je pa, če plača 30 dinarjev letno neposrednega davka, mu po tolikokratni pretesavi invalidskega zakona sploh nič ne prisloja. Boste videli g. demokrati, če boste ravnali s Karlom tako in z njegovo apanažo kakor z invalidskim zakonom in pokojninami, da ga boste ugnali, ker se vam bo za vaše cinčanje prav lepo zahvalil, kakor smo hvaločni mi invalidi naši državotvorni vladi za njeno parkratno rešenje invalidskih začasnih uredb, — koja bo de predložena še mnogokrat v zakonitev. Blamažo bi si lahko demokrati prihranili — za prihodnjic, ko pride zopet inv. zakon v ponovni pretres, po katerem najbrž ne bdo ti reveži dobili nič več. Ta mesec je izostala pokojnina popolnoma, kar je gotovo tudi uspeh demokratov, samo, da je „Jutro“ pozabilo priobčiti.

Ali so poštne blagajne — državne blagajne ali niso državne blagajne? To vprašanje se nam vriva zdaj, ko gre preprič za spreemanje 20kronskih bankovcev. Finančno ministrstvo je začelo z 20. jan. t. l. jemati iz prometa novčanične državnega izdavanja po pet dinarjev, to je 20 K. Poštna uprava ni imela nujnejšega posla, nego da je prepovedala poštini uradom, da od 20. januarja t. l. naprej ne smejo 20kronskih bankovcev več sprejemati. In to vkljub temu, da je generalna direkcija državnega računovodstva izdala naredbe in potrebna navodila — vsem državnim blagajnam in davčnim uradom, da posredujejo pri izmenjavi teh novčanice. Iz tega, da se poštni uradi ne ravnajo po teh naredbah in navodilih, bi morali sklepati, da poštne blagajne niso državne blagajne. Zasebne tudi niso, deželne tudi ne —

kar ko bi se bile kje nazadnje — avstrijske! In ker generalna direkcija, Slovenci razumemo tudi: glavno ravnateljstvo, navaja davčne urade zraven državnih uradov, morebiti tudi davčni uradi niso državne blagajne. Ali bi bil kdo tako dober in nam davkoplačevalcem, ki znosimo skoraj ves svo denar v državne blagajne, lepo po slovenski pojasnil, kaj so državne blagajne in kaj niso državne blagajne! —

Malo več skromnosti bi poštni uravi nič ne škodovalo. V razglasu mariborske glavne pošte beremo: za vse pošte v Sloveniji so merodajni edino le odloki poštne direkcije v Ljubljani in ako direkcija pošte odloči, da se bankovci po 5 dinarjev ne smejo spejemati, morajo pošte ta odlok izvajati! Postavil smo se strumno v pozor, ko smo to prebrali in rekli: Zu Befehl, Herr Hauptmann! — Saj ne rečemo, da bi šli z ognjem in mečem na g. poštne ravnatelja v Ljubljani, če kaj odredijo in je prav in lepo, če se odzovete z „Bog pomagaj“ v Mariboru, če kihnejo g. ravnatelj v Ljubljani, a mi na deželi smo skromnega mnenja, da so poštni uradi z vsemi direkcijami pošte in brzjava in s celim poštним ministrstvom vred zavoljo nas revnih državljanov SHS na svetu, ne pa državljani zaradi pošte. Mislimo nadalje, da bi tudi poštni uravi ne padla krona z glave, če bi tudi poštni uradi posredovali pri izmenjavi 20 kronskih novčanice. Pa saj vendar ne bojo zamerili! Bomo že pridno nosili novčanice še zanaprej v državne blagajne! Cez leto in dan pa tudi državne urade naučili potrebne — skromnosti!

Prekmurske meje. Razmejivna komisija je prišla v Dolenjo Lendavo in stavi zdaj resene mejne kolčke. Meja bo natanko po trianonski (pariški) pogodbi. Naši vojaki so iz previdnosti zasedli nekoliko več ozemlja, kjer je bilo sporno. Kier so po mnenju razmejivno komisije preveč zasedli, tam bodo zdaj to izpraznili. Meja gre skoro vedno po občinskih mejah. Vas So morovci bodo naši izpraznili, ker jo mirovna pogodba izrečno prisloja. Ogrski Selo Jošec mirovna pogodba ni prisodila ne eni ne drugi državi. — Razmejivna komisija jo je priznala Ogrski, ker ni tu nič enega Slovenca in imajo bližje do madžarskih vasi. To selo bodo prej naši izpraznili. V korist Jugoslavije pa pripade cela občina Hodoš, namreč tudi gozdovi, ki po besedilu mirovne pogodbe niso bili prisojeni Jugoslaviji. Zato bodo tukaj naši vojaki malo več sveta zasedli. Drugeče gre mejo po dosedanjim demarkacijski črti, kjer se ta drži občinskih mej. To količkanje bo gotovo v 14 dneh. Navzoči so pri tem delu naši in madžarski inženjerji. Ko ti to odmerijo, pridejo komisariji Anglije, Francije, Italije in Japonske, da vidijo, ali je pravilno napravljeno. Ko ti odobrijo se bodo začeli staviti kameniti mejniki. Za tehnično delo je za našo državo odgovoren major Goldini — Dalmatince, ki je vsak dan na meji pri tem delu; sodelujeta pa civilna inženjerja Mak in Trajbar.

Beda našega orožništva. Beda našega orožništva je dosegla vrhunec. Vsled vedno večje draginje in vsled malih prejemkov, je postalo stanje našega orožništva neznosno. Tako n. pr. dobiva orožnik-kaplar mesečno približno 2100 kron; kako si naj plačuje, ako je samec dnevno hrano v znesku 60—70 kron, ko se pa mora skrbeti za perilo, krpanje obleke, za snaženje obuvala itd. Dosluzen orožnik-narednik dobiva mesečno 2800 K. Ako se pomisli, da imajo mnogi žene in otroke, ki morajo biti oskrbljeni, on sam še pa ima, ako gre na patroljo, veliko izdatkov, je stanje našega orožništva pomišljanje vredno. Naši orožniki hodijo v razcapani obleki in v slabih čevljih, morajo opravljati naporeno hojo zlasti v hribovitih krajih. Loviti bi morali berače, ko pa sami izgledajo prav po beraško. Dnevniče so orožnikom odvzeli, obetal se jim je vse mogoče, a dalo ničesar. Ni čuda, da mnogi zmorni orožniki zapuščajo orožniško službo in si poiščejo kako zasebno službo, dobro vedoč, da orožnik nima upa na kako boljšo bodočnost. Merodajni činitelji, spregledajte pravočasno!

Kmetiška zbornica. Interesenti se uljudno vabijo na posvetovanje o pravih okrajnih podružnic pokrajinske kmetijske zbornice, katere bi bilo treba čimprej ustanoviti. Pričakuje se, da se bodo interesenti zborovanja udeležili v velikem številu in tako omogočili sestavo čimboljših pravil, ki bodo praktičnemu življenju odgovarjala. To posvetovanje se bo vršilo v sredo, dne 15. februarja t. l. ob 11. uri dopoldne v posvetovalnici oddelka za kmetijstvo pokrajinske uprave v Ljubljani, Poljanska cesta, novo poslopje Marijanišča v I. nadstropju.

Vizum našega konzulata za inozemstvo. Ukinili bodo naredbo, po kateri so morali vsi potniki ki so potovali v inozemstvo, dobiti za povrat v našo krajevino vizum na potnico od našega konzulata.

Novi jugoslovanski konzulati bodo v najkrajšem času osnovani v: Varni, Pečuhu in Milanu.

Nemci v Jugoslaviji. Dne 29. m. m. so osnovali jugoslovanski Nemci svojo nacijsko stranko, ki se imenuje „Partei der Deutschen im Königreiche SHS“. Program te stranke naglašava udanost napram dinastiji in kraljevini, ki je postala tudi domovina jugoslovanskih Nemcev. Stranka se bo pobrigala za napredek nemškega življa v naši državi in napela bo vse sile, da ne bodo Nemci prikrajšani v svojih političnih pravicah ter svobodi, katere priznava ustava vsaemu SHS podaniku. Nemci tudi zahtevajo, da se zakonitim potom izpelje agrarna reforma; a odločno protestirajo proti sekvesturi ter zahtevajo, da se ukinejo državna nadzorstva. V jezikovnem oziru tirjajo Nemci, da se jim prizna nemščina kot občevelni jezik tudi v uradih in se jim dovoli po potrebi snovanje ljudskih ter srednjih šol z nemškimi učnim jezikom. Povrh pa še Nemci inarljivo ustanavljajo gospodarske zadruge takozvanega „Kulturverband“.

da“. Nemce v Vojvodini močno podpirajo Srbi.

Nekaj iz zgodovine dragocene sablje Aleksandra Obrenoviča. Za časa avstroogrške okupacije Beograda si je prčlasil dragocene sablje Aleksandra Obrenoviča nek avstrijski major, ki jo je prenesel po razsuli iz Beograda na Dunaj. Od tega majorja je kupil na Dunaju to sabljo neki splitski trgovec za 10.000 K. Trgovec je presodil po zunanosti te sablje njeno zgodovinsko vrednost za našo kraljevino in jo ponudil na prodaj našemu poslaništvu na Dunaju. Poslaništvo pa meča ni kupilo in trgovec ga je vzel kot kupljeno last seboj v Split. V Splitu je enkrat napravila policija pri tem trgovcu hišno preiskavo in pri tej priliki iztaknila tudi to zgodovinsko sabljo, katero je proglasila za državno last in so jo prinesli na policijski komisarijat. Na komisarijatu pa je sablja izginila neznano kam. Sedaj je še le dognala policija, da je sabljo vkradel redar Božič, ki se je hotel okoristiti z njeno dragocenostjo. Policija je pod ključem in sabljo Aleksandra Obrenoviča zopet na splitskem poli. komisarijatu. Ako bo romala resnično na svoje prvotno mesto v Beograd, je pa drugo vprašanje.

V Zagrebu je po poročilih zagrebških listov šel policije začel preurejevati policijske zapore s higienskega in humanega stališča. Policijski zapori so kakor tudi drugod v velikem neredu, preurejevanje je nujno potrebno, samo žal, da se giblje doslej samo še v načrtih. Za politične osumjence se bodo uredile posebne celice, da se ne bodo kakor doslej valjali med navadnimi zločinci in med umazanimi tepuhi. — To se sicer samo namerava, pa že to je nekaj, pri nas v Mariboru še nismo tako daleč, v Beogradu pa za cele milje zadaj. Tam se ravno kulturne ljudi, politične preganjance pretepa, dočim imajo razni lopovi razne prednosti pred njimi in včasih še dobro priliko, da jo pobrišejo.

Kaj se vse dogaja. Višje sodišče v Beogradu je obsodilo dne tri zločince, ki so stali poprej že pred mestnim sodiščem: potporučnika Tomo Krstića vojaka-redova Radivoja Petroviča in Milana Jovanoviča. Vsi trije so bili v pogranični trupi — obmejni straži potporučnik Krstić je bil komandir stanice ali postaje. Nekega dne pride v njegovo območje neki trgovec, kateremu se je videlo, da ima s seboj veliko denarja, in komandir potporučnik Toma Krstić zapove Petroviču in Jovanoviču, naj ga ubijeta, ker je baje sovražnikov špijon in sploh neveren naši zemlji. Vojaka sta povelje izvršila, ubila sta trgovca in potporučnik ga je še oropal ter mu odvezel med drugim tudi 400.000 K gotovega denarja. Prvo sodišče je obsodilo potporučnika na 20 let ječe, vojaka pa oprostito, češ, da sta nedolžna, ker sta morala izvršiti povelje svojega komandirja, drugo sodišče je pa to razsodbo ovrnilo ter prisodilo vsakemu po 20 let težke ječe.

Citalnica v Gradcu. Odbor Citalnice v Gradcu se je konstituiral za leto 1922 sledeče: predsednik dr. Ve-

Gladiatorji.

Prva knjiga. — Bros.

(65. nadaljevanje.)

Toda večinoma prezrejo gledalci padlega junaka prošnjo za usmiljenje, še vreden je krik „Suní ga!“ zamrl v njegovem ušesu, vidi o njegove obupne oči navzgor obrnene palce njegovim sodnikom in z mirnim pogumom, viednim boljše stvari, se pripravil, da „pozdravi morilno jeklo“ —

Zeleni in rdeči so se borili s skoraj enakim uspehom. Ko zapoje trobenta „Stoj!“ in ko odvleče mrtve s pozorišča, prešeteje preostale borce, in pokaže se, da so zmagali rdeči z enim več.

Hipija nastopi v svojem blestemem oblepu in javi izid borbe. Vse ga glasno pozdravlja. Vkljub svoji moreči skrb za Esko si Valerija ne more odreči priznalnega pogleda na možatega borbenega učitelja in Mariamna, ki čuti, da zavisi Eskino življenje od izkušnosti in poštenosti tega moža. gleda ranj s spoštolvanjem in strahom, kakor na bitje iz drugega sveta —

Toda ljudstvo ne kaže preveč zanimanja za Hipijo in za preštevane

padlih in preostalih. Ze delajo nove stave za prihodnjo borbo, v vsi tej neštevnici množici pa prevladuje bolna razdraženost in krvoželost —

Leaset izbranih, najboljših gladiatorjev nastopi. Paroma se bodo borili in eden med obeh borcev mora obnežati mrtov —

Neokusno in utrudljivo delo bi bilo, če bi opisovali vse te krvave prizore, se mudili pri činih drznega poguma, nevrednega take stvari, in pri sirovem nepotrebnem klanju, ki so ga uprizarale te rimske klavnice —

Toda najsi so bili prizori še tako ogabni, ljudstvo je bilo zaverovano vanje in tako prežeto s poželjivo pohlepno za temi grozotami in brezbrizno in malomarno za številne žrtve, da se je malokatero oko obrnilo v stran, da je malokatero lice prebledelo, kadar je padel kak smrtni udarec ali pa se pogreznil usodni sunek v nasprotnika, in matere z deteti v naročju so kazale svojim nežnim otrokom blede, stroga lica padlih gladiatorjev, trepetajoča v smrtni muki —

Licini je že gledal mnogotero bojno klanje, toda danes se je drugače nevoľa zrcalila na njegovem resnobnem licu. Opazil je poželjivi, krvoločni iz-

raz na Valerijinem bledem licu in nevoljno je krenil z glavo v stran.

Pa Valerija je bila preveč zaposlena s prizorom, ki se je odigral te par korakov oddaljen od nje, da bi se bila brigala za kaj drugega, le temna, nejasna slutnja bližajoče se nesreče ji je vznemirjala srce in krvavi prizori so se ji celo zdeli trenutna olajšava v njenih strahih

Rufus in Manlij sta stala drug proti drugemu. Rufus je bil močnejši in višje postave, Manlij pa bolj izurjen, tako da sta si bila oba borca precej enaka. Radodarno so jima delili senatorji in vitezi dragocene ovratnike in zagonke.

Borila sta se blizu pregraje tesno pod Valerijinem sedežem. Razločno je čula njuno težko sapo in brala na njunih licih trdi, strogi in neizprosni izraz tistih, ki zanje nepazljivost pomenja neizogibno smrt. Ni čuda, da je sedela tiho kakor začarana, s polodprtim bledimi ustnicami in krčevito sklenenimi mrzlimi rokami.

Kri je curljala iz več ko ene rane po golem telesu Rufovem. Toda orjak ni izgubil še nič od svoje moči in hladnokrvnosti. Udar na udar je zadal svojemu nasprotniku in ga je

porival pred seboj in je tiščal za njim, da se je končno skorajda pritisnil ob zid arene. Videti je bilo, da bo Manlij opešal in podlegel, četudi še ni bil ranjen —

Hipoma se zablisi meč.

Valerija bolestno hlastne po sapi —. Zdelo se ji je, kot da bi bila sama vztrepelala pod udarom, ki ga je tako hladno in mirno sprejel Manlij, ko se mu je zagrebel v telo —

Rufus je sam komaj verjel, da se mu je posrečilo prevariti nasprotnikovo pazljivost in ga smrtno zadeti, tako nepremičen je ostal obraz njegovega prijatelja, ki je gledal vanj preko štita, tako nagel in gibčen je bil protiudar, ki je mahoma sledil njegove mu rana.

Toda pri vsakem udarcu sreča je Manlijev obraz bolj in bolj bledel —. Divje z napetim očmi je gledala Valerija, tako mu je legal na lice otožen, čuden smehljaj — in Manlij je omahnil in padel na mestu, kjer je stal, in meč se je zlomil pod njim pri padcu in se je zabodel v pesek pod njegovim truplom — —

(Dalje prihodnjic.)

koslav Vršič; odborniki: Mulanovič, Krajnc, Seršen, Homan, Ferlan, Slavica dr. Vršičeva, Kukman ml. in Bajc.

Ukinjenje prometa na Savi in Donavi. Rači ledu je deloma ukinjen promet na Savi ter Donavi. Brodovi lahko in oprezo vozijo samo ob prečanski strani.

Na Donavi je tako ostra zima, da je zmrznilo v ledu med Brailo in Galcem 60 ladij.

Požar povzročil 200.000 dinarjev škode. Iz neznanega vzroka je izbruhnil v zadrugarskem paromlinu v Petrovem Polju pri Bičelinah požar, ki je upepelil poslopje in 4000 kg pšenice. Zgoreli mlin je bil last nemških kolonistov.

Vajenca iz poštene hiše, ki je dovršil nekaj srednjih ali meščanskih šol, sprejme takoj tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Med ruskimi begunci se je začelo nekaj svitati. Vedno več razsodnih se oglašajo v spoznanju, da je kontrarevolucionarno delovanje velik zločin nad domovino in samo voda na mlin tujih izkoriščevalcev, ki so največji sovražniki ruskega naroda. Spoznali so, da je njihovo doseganje življenja bedno in nizkotno hlapčevanje, hočejo domov, češ priznajmo svoj greh, beli reakciji se odrečemo in ne-sebično hočemo pomagati v delu za novo, napredno Rusijo. Če so boljše viki edini sposobni, da vzdržujejo organizacijo, pomagajmo njim! — V tem smislu piše prof. Sergije Cahotin pod naslovom „Nova Rusija“ v „Slobodni Tribuni“ ter se opira na sledeče fak-te: nič ni brez Rusije, Rusija je živa, neuspeh doktrinarstva, življenje zmaga, Rusija se obnavlja. — V Evropi in na celim svetu ne bo reda brez Rusije, kakršnega hoče ruski narod, ki je izvedel socialno revolucijo. Ta revolucija je pojav historične zakonitosti in v njej Rusija živi in bo živeła. Komunizem je ideal, v družabnem življenju so pa merodajne metode, po katerih se uveljavlja. Lenin ne prebija s celom steno, temveč dela, kakor bi delal tudi Lloyd George, kakor bi delal vsak dober in odločen politik, on priznava svoje pogrške, ana-lizira jih ter izvaja konsekvence. — Kdor se ni pristal njegove ideje, si lahko tudi misli, da to ne vodi v komunizem, videti pa mora, da gre Rusija po novi poti, ceniti mora napredek — in dolžen je, da pomaga.

Pametna naredba. Nemška vlada je izdala naredbo, ki določa, da so po vsej Nemčiji prepovedane vse maške-rađe. Vsak na manjši tozadevni pre-stopek se kaznuje z denarno globo po 1000 mark. Nadalje je z denarno globo do 1000 mark kaznovana vsaka oseba, ki se jo v kakem javnem lokalu ali na ulici zaloti v vinjenem stanu. Slišno, toda še bolj strogo tozadevno naredbo bo izdala tudi Madžarska.

Princ Wied in ameriška milijarderka. Mrs. Menges, hči milijarder

ja iz Brooklyn, je hotela igrati v evropski politiki važno vlogo. Namerila se je pri tej politični ambiciji na princa Wida baš ob času, ko je ta postal albanski kralj. Dala mu je na kredo 20.000 angleških funtov. Wied pa jej je zasigural razne politične časti, kot n. pr. službo albanskega poslanstva v Parizu. Ko je pa moral Wied začetkom vojne pobegniti, je še milijarderka vedno upala na njegov povrat. No konec vojne jej je bil pobil vse upe. Ko je prodrl v javnost glas, da bi znal postati kralj vseh Albancev Jerome Napoleon Bonaparte, je naperila milijarderka proti Wiedu tožbo na povračilo posojila. S tožbo ni uspela, a sedaj zahteva od Albanije, da jej ona vrne dolg bivšega kralja.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 300, francoski frank stane 25,75 naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 4—4½, za 100 čehoslovaških K 570—577, za 100 nemških mark 152 in za 100 laških lir 1420—1435 jugoslov. kron. V Curihu znaša vrednost naše krome 1,65 centima. Od zadnjega poročila je vrednost našega denarja ostala nespremenjena.

Iz Maribora.

V znamenju JDS ofenzive. Dr. Ku kovec je napovedal po „Taboru“ v mariborskem okrožju JDS politično ofenzivo. Prva znamenja te ofenzive se že oznanjajo na političnem obzorju. V Maribor se preseli dr. Kukovec, njegov stari opreda in urednik „Nove Dobe“ Spindler in znani ljubljanski Milan Plut, ki je že opravil parastos za svojim rajnim „Ponedeljkom“ sramotnega spomina.

Demokratske obč. svetnike mariborske je zadela strašna usoda. Vsi naenkrat so oboleli na „španski infaulenci“ in v torek zvečer seveda nobena ni bilo pri občinski seji. Sicer pa se pri seji ni nič poznalo, da so manjkali gospodje demokrati. Zelimo cenjenemu demokratskemu klubu, da ga kmalu zapusti zahrbtna „infaulenca“ in se mu povrne „požrtvovalno“ delovanje za ljudski blagor.

Mesečni redni shod SLS za Maribor, ki se je vršil v ponedeljek, dne 6. t. m., v Splavarski ulici, je prav tepe uspel. Dvorana je bila nabito polna. Predsedoval je g. dr. Josip Leskovar. Kot prvi je govoril občinski odbornik g. Anton Krepek o mestnem gospodarstvu. Nato je g. poslanec Fran Žebot poročal o slabem gospodarstvu vladnih sfrank. Navedel je na podlagi proračunskih števil gorostasne primere brezglavosti, trme in korupcije sedanjih vladinoveev. Občinstvo je njegova izvajanja večkrat prekinjevalo z burnim odobravanjem in ogorčenjem. Kljub demokratski „ofenzivi“, ki so jo naznanili taboriti s tolikim pogumom, nas je vedno več. Zdrava načela naše ljudske stranke so magnet, ki plasi liberalce in tvori za razsodne ljudi posebno privlačno silo.

Zborovanje SLS v Krčevini pri Mariboru. V soboto dne 11. t. m. ob 7. uri zvečer se vrši v gostilni Prinčič (prej Hein) pri treh ribičkih politično zborovanje. Slovenske ljudske stranke. Naše somišljenke vabimo, da se snoda polnoštevilno udeleže. O gospodarsko-političnem stanju poroča tajnik Golob. Pridite!

Predavanja SKSZ se zopet pričnejo. Vršila se bodo odslej redno vsak petek ob 8. uri zvečer v dvorani v Splavarski ulici (Strokovna zveza). Predavanja bo vodil dobro znani govornik p. Pavel Potočnik. Prvo predavanje bo v petek, dne 10. t. m., o vladnem učnem načrtu za naše šole. Predavanje bo zanimivo. Pridite!

Obisk rgovske nadaljevalne šole. Trgovci ki zaposlujejo v svojih trgovinah učence, se naprošajo, strogo paziti na to, da pošljejo iste vedno točno pred pričetkom pouka v trg. nadaljevalno šolo, da se stem prepreči še nadaljna poškodovanja šolskega inventarja. Pouk se prične ob 14. uri, učenci pa že prihajajo od 13. ure naprej in razsajajo v šoli tako, da je že razbito mnogo stolov, tintnikov itd. Odredilo se je vsled tega, da je vstop v šolske prostore dovoljen še le 5 minut pred pričetkom pouka. Trgovski gremij.

Ribarsko društvo štajerska Dravska dolina v Mariboru naznanja svojim rednim članom, da se vrši v četrte dne 23. februarja 1922, v Halbwidlovi restavraciji „Stara pivarna“ ob 19.½ (po 8. uri zvečer) mesečno zborovanje, pri katerem se bodo oddali postrvni potoki za leto 1922. Dotični redni člani, ki reflektirajo na karte za postrve za leto 1922 se naj blagovolijo zglasiti do 15. t. m. pri društvenem blagajniku gosp. Ferd. Greinerju, trgovcu v Gosposki ulici 2 v Mariboru.

Repoštev, čarobno burko v petih dejanjih uprizori Mladeniška Marijina

družba pri frančiškanih v nedeljo, 12. februarja ob ½5 uri pob. v Narodnem domu. V odmorih svira krčevinska godba na pihala. Preplačila za nove zvonove se hvaležno sprejemajo.

Vdova Ana Maver, stanujoča v Meliški ulici št. 33, se s peterimi otroci komaj preživlja in se nahaja v skrajni bedi. Usmiljene dobrotnike prosimo, da pomagajo tej nevi lajšati gore z raznimi darili, naj si bodo že to živila ali nekaj obleke. Darila sprejema tajništvo SLS, Cirilova tiskarna I. nadstropje.

Orlovski vestnik.

Mozirje. Dne 2. prosinca se je ustanovil pri nas odsek Orla. Pristopilo je dosedaj nad 40 fantov, in oglašajo se še vedno novi. Samo za telovadbo nimamo pozimi dovolj velikega prostora. Veselo je pa vendar zdaj pri nas. Vsem, ki so kaj pripomogli k ustanovitvi zlasti bratskemu odseku v Nazarju, Bog plačaj! Bog živi!

Književnost.

Konec tega mesca bo dotiskana tretja zbirka dr. Opekovih govorov O dveh grehah. Trinajst govorov za moralno. To so govori o dveh silnih poželenjih naše dobe: poželenju oči (mamozem) in poželenju oči (mamozem). Publikacija izide zopet v založbi K. T. U. H. Ničman v Ljubljani, kjer se sprejemajo tudi že takoj prijave zanj, dasi ji cene še ni mogoče natančno naprej določiti. Vsekakor tudi pri vedno naprej naraščajoči dragini v tiskarni ne bo presejala s pošto vred 10 din. — Pri tej priliki opozarjamo, da je druga zbirka listega avtorja, „Za resnico“ (7 din. po pošti 8 din.) pač na razpolago še nekaj sto izvodov prve „Brez vere“ (4 din. po pošti 5 din.) pa v najkrajšem času ne bo več dobiti.

Vinski KAMEN

kupuje po najvišji ceni
VID MURKO, trgovec, Meljska
cesta 24, Maribor. 49

Trapistovski SIR

prvovrsten pri

Matija Lah-u
Glavni trg 4, Maribor.

Gospodična

absolventinja I. letnika eksportne akademije, večša slovenskega, nemškega, italijanskega in deloma angleškega jezika, išče v banki ali večji tvrdki v Mariboru, primerno službo. Resne ponudbe z navedbo plače pod: „Spretna in inteligentna 55“ na upravo lista. 55

DOBRO IN PO CENI

kupite edino pri tvrdki

JAKOB LAH

Maribor, Glavni trg 2.

Zimsko perilo, obleke, klobuke, čevlje, dežnice, copate, nogavice ter razno galanterijsko blago.

Najceneje! 1—842 Solidno!

Trgovina

emajlirane, porcelanaste, steklene in kuhinjske posode iz vlitega železa se priporoča cenjenemu občinstvu

ALBERT VICEL, Maribor, Glavni trg šte. 5.

Na debelo! Na drobno!

Štev. 735.

Razglas.

Dne 24. februarja 1922, ob 11. uri se vrši pri gradbeni direkciji v Ljubljani, Turjaški trg 1, II. ndstr.

ponudna obravnava

za dobavo mejnikov za novo državno mejo med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev ter republiko Avstrijo.

Natančnejši podatki so na razpolago pri gradbeni direkciji med uradnimi urami.

Zapečatenim ponudbam, kolkovanim s kolkom za 20 Din. je priložiti potrdilo finančne deželne blagajne v Ljubljani o vplačani kavciji v znesku 5% ponudene vsote z izjavo, da ponudnik v celoti sprejme dobavne pogoje, dovolitev ministra za zgradbe, da se ponudnik sme udeleževati javnih licitacij ter potrdilo pristojne davčne oblasti, da so plačani vsi davki. Vse priloge morajo biti pravilno kolkovane.

Namesto dovolitve za udeleževanje pri javnih licitacijah zadošča za sedaj ponudbi priložena prošnja na ministrstvo za gradbe, kolkovana in opremljena v zmislu razglašene gradbene direkcije šte. 3776 z dne 17. oktobra 1921, Ur. l. šte. 129 z dne 26. oktobra 1921 in pravilno frankirana kuverta, naslovljena na ministrstvo za gradbe.

Gradbena direkcija si izrecno pridržuje pravico, da odda dobavo brez ozira na ponujeno svoto.

Nepravilno kolkovane ali pomanjkljivo opremljene prošnje se ne bodo vpoštevale.

Gradbena direkcija za Slovenijo
v Ljubljani, dne 4. februarja 1922.

Gradbeni direktor: Iuž A. Klinar, s. r.

Zadružna gospodarska banka d.d.

Podružnica v Mariboru.

Začasno: Koroška cesta 1/l. — Telefon 311. — Brzjavni: Gospobanka.

Centrala: Ljubljana. Podružnice: Djakovo, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Interesna skupnost z Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.—

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

581